

::BEGRIPPEN

20

:::20 BEGRIPPEN

In dit hoofdstuk beschrijven we de meest voorkomende begrippen uit de film- en videowereld. Uiteraard is deze lijst niet uitputtend, want er worden veel meer termen in de film- en video-industrie gebruikt. Bij het samenstellen van deze lijst zijn de begrippen in drie categorieën ingedeeld. Dit maakt het zoeken eenvoudiger. De categorieën zijn: begrippen die te maken hebben met de video- en filmtechniek, begrippen die voorkomen bij het werken met video en tenslotte de functies die medewerkers hebben in het hele productieproces van het film- en videovak.

BEGRIPPENLIJST TECHNIEK

4K	Is de aanduiding voor de relatief nieuwe standaard in zeer hoge beeldresolutie. 4K wordt ook wel UHD (<i>Ultra High-Definition</i>) genoemd en heeft een resolutie van 4096x2160 pixels.
AE	<i>Automatic Exposure</i> is de Engelse benaming voor automatische belichting. Deze instelling zien we vaak terug bij videocamera's.
AF	<i>Auto Focus</i> is de Engelse benaming voor automatisch scherpen, waarbij een bepaald object scherp in beeld wordt gehouden.
AGC	<i>Automatic Gain Control</i> is een beeldversterker die u kunt inschakelen om het opgenomen licht in het beeld digitaal te versterken.
Alfakanaal	De kleur in het kleurenbeeld dat transparant kan worden gemaakt. Dit biedt de mogelijkheid om een beeld van bijvoorbeeld een achtergrond door het beeld van het alfakanaal weer te geven. We zien dit bijvoorbeeld bij een <i>lower-third</i> . Engelse benaming <i>alpha channel</i> .
Anaglyph	Het systeem waarbij twee aparte beelden over elkaar heen worden weergegeven. Het linkerbeeld heeft een rode kleur en het rechterbeeld een cyaankleur. In combinatie wordt een driedimensionaal beeld gevormd. Het effect ontstaat als wordt gekeken door een rood-cyaan brilletje, oftewel een anaglyphbril.
Analoog	Een signaaltype waarbij het signaal traploos ofwel glijdend bepaalde waarden aanneemt en grafisch als een sinusgolf wordt weergegeven. Het tegenovergestelde type is digitaal. Bij een digitaal signaal worden de signalen omgezet in bits (0 of 1) en de waardeverandering vindt trapsgewijs plaats. Zie ook <i>Digitaal</i> .

Artefact	Een storing in het beeld, meestal veroorzaakt door optische vlekken die ontstaan door lensreflecties. Bij de meeste video-bewerkingsprogramma's worden veel effecten geleverd die artefacten juist toevoegen om het beeld een bepaalde <i>look</i> te geven.
Aspect ratio	Zie <i>Beeldverhouding</i> .
AVCHD	Afkorting van <i>Advanced Video Coding High Definition</i> , een <i>codec</i> die wordt gebruikt voor HD video. Dit formaat gebruikt de H264/MPEG-4 10-codec voor video samen met Dolby Digital AC3 of lineaire PCM voor de audio.
AVI	<i>Audio Video Interleave</i> , een door Microsoft in 1992 geïntroduceerde multimediacontainer voor video.
Barndoor	Soort van klepjes (deurtjes) die aan de zijkanten van een lamp zijn bevestigd en waarmee het licht kan worden gericht.
BD	Afkorting van <i>blu-ray disc</i> , een optische schijf voor het opslaan van video in HD-kwaliteit met een resolutie van 720p of hoger. De opslagcapaciteit kan wel tot 125 GB bedragen. Een BD-R is een eenmalig te beschrijven disc en de BD-RE kan diverse keren worden beschreven.
Beeldstabilisatie	Een systeem in een camera, optisch of elektronisch, dat ervoor zorgt dat onbedoelde bewegingen van het camera-beeld worden gecompenseerd. Wordt ook wel <i>steady shot</i> genoemd. Zie ook <i>OIS</i> .
Beeldverhouding	Wordt ook wel <i>Aspect Ratio</i> of beeldformaat genoemd en is de verhouding tussen de hoogte en de breedte van het beeld. Bij televisie is de standaard tegenwoordig een verhouding van 16:9 (vroeger was dit 4:3), bij film kennen we 16:9 en 2,35:1 en dat is gelijk aan <i>Cinemascope</i> . Fotografie werkt met 1:1, 4:3 voor compact camera's en 16:9 voor DSLR camera's.
Beeldsnelheid	Ander woord voor herhalingsfrequentie. Deze definieert de hoeveelheid afzonderlijke beelden die in een videosequentie per seconde worden weergegeven. De beeldfrequentie van NTSC is dertig beelden per seconde en voor PAL 25 beelden per seconde.
Bestandsformaat	Een computerbestand dat gegevens op een bepaalde manier organiseert. Het formaat van een bestand wordt doorgaans aangeduid met een extensie zoals .doc, .avi of .mp3.
Bitrate	Dit is de overdrachtsnelheid van de verzonden videodata in aantal bits per seconde. De overdrachtsnelheid is afhankelijk van verschillende factoren, bijvoorbeeld de gebruikte hardware. Hoe hoger de bitrate, des te meer data per seconde wordt verzonden. Een hoge video- of audiokwaliteit vereist een hoge bitrate.

Blur	Het opzettelijk toepassen van onscherpte in het beeld, vrij vertaald betekent dit wazig beeld. <i>Motion Blur</i> , dat ook wel bewegingsonscherpte wordt genoemd, is het vervagen van bewegende beelden.
Brandpuntsafstand	Wordt bepaald door het type objectief en is de afstand vanaf het middelpunt van de lens tot aan het punt op de beeldsensor waar het beeld scherp wordt opgenomen. De brandpuntsafstand wordt in millimeters aangegeven op het objectief.
Brightness	Hiermee wordt de helderheid van het beeld aangeduid.
Boompole	Een microfoon aan een hengel die wordt gebruikt bij video- en filmopnamen. Het testen van de juiste afstand van de microfoon tot het object wordt een <i>boom check</i> genoemd.
Byte	Bestaat uit 8 bits. Een bit is de kleinste digitale eenheid die kan bestaan uit een 0 of 1.
Camcorder	Samenstelling van een CAM era en re CORDER , de hedendaagse videocamera.
Capturen	Het inlezen van videoclip in de computer. Het inlezen en converteren (digitaliseren) van analoge gegevens geschiedt door tussenkomst van een <i>capture-</i> of <i>digitizer</i> -kaart.
CCD	<i>Charge Coupled Device</i> . De sensor in de camera die het beeld opneemt.
C-MOS	<i>Complementary Metal Oxide Semiconductor</i> . Beeldsensor die zelf de versterking, ruisreductie en interpolatie verwerkt. Is vooral populair vanwege het lage stroomverbruik en de goede prestaties.
CD-R	<i>Compact Disc Recordable</i> . De optische schijf die eenmalig is te beschrijven.
CD-RW	<i>Compact Disc Rewritable</i> . De optische schijf die diverse malen is te wissen en opnieuw is te beschrijven.
Codec	Om de videobestanden te comprimeren en te decomprimeren wordt een codec gebruikt. Codec is de afkorting van CO der- DE Coder. Een codec maakt gebruik van software; een programma dat met behulp van de processor bestanden codeert en decodeert.
Comprimeren	Proces waarbij de grootte van de bestanden wordt gereduceerd en een bepaalde kwaliteit behouden blijft.
Conversielens	Verwisselbare lens waarmee de brandpuntsafstand kan worden vergroot (groothoek) of verkleind (tele). Engelse benaming is <i>converter</i> .
Contrast	De verhouding tussen licht en donker of tussen twee kleuren.
Decibel	Wordt afgekort als dB. Het is de maateenheid voor geluidsvolume. Iedere stijging van 3 dB verdubbelt het volume.

Diafragma	Opening van de lens waarmee de hoeveelheid licht wordt gedoseerd dat door het objectief binnenvalt op de sensor.
Digitaal	Bij een digitaal signaal worden de signalen omgezet in bits (0 of 1) en de waardeverandering vindt trapsgewijs plaats. Zie ook <i>Analoog</i> .
Digitale zoom	Systeem waarbij het onderwerp dichterbij wordt gehaald met behulp van een zoomknop. Zodra de maximale optische zoom is bereikt, begint het digitale zoomen. Feitelijk wordt het beeld softwarematig uitvergroot, waardoor de resolutie aanzienlijk lager wordt dan bij optische zoom.
Digitale video	Bij dit systeem wordt de video-informatie opgeslagen in een digitaal formaat. Deze vorm van videovastlegging kent geen verlies bij het kopiëren van het bestand.
Digitaliseren	Zie <i>Capturen</i> .
DirectX	Een door Microsoft ontwikkeld systeem om video- en game-versnelling te realiseren. Er verschijnen voor DirectX regelmatig updates en deze worden vaak meegeleverd bij nieuwe software die gebruik maakt van de laatste versie van DirectX.
DivX	Een codec voor het compact opslaan van digitale video. DivX is speciaal geoptimaliseerd voor videobestanden. De <i>open source</i> -variant heet XviD.
Dolby Digital	Een audiosysteem dat het geluid van digitale video via zes audiokanalen weergeeft, zodat een ruimtelijk <i>surround sound</i> -effect ontstaat. Als kijker krijgt u het gevoel midden in de scène van een film te staan. Dolby Digital wordt vaak aangeduid als 5.1 surround sound. Een andere benaming is AC3.
Dolly	De wielenset die onder een verrijdbaar statief wordt toegepast.
Driepuntsbelichting	Manier van het belichten op een set met behulp van een hoofdlicht (<i>key</i>), een invullicht (<i>fill</i>) en tegenlicht (<i>back</i>).
DRM	<i>Digital Rights Management</i> is een digitaal systeem dat moet verhinderen dat illegale kopieën van een medium (met een film of video) worden gemaakt.
DTS	<i>Digital Theater System</i> is een multikanaals audiosysteem dat overeenkomt met Dolby Digital. De meest gebruikte versie is het 5.1-systeem; daarnaast bestaat de variant DTS-ES, oftewel <i>Extended Surround</i> , met zes primaire speakers en een subwoofer.
DV	<i>Digital Video</i> is een in 1996 geïntroduceerd formaat waarbij de video wordt gecodeerd naar digitale data.
DVCAM	Professioneel tapesysteem voor video van Sony.
DVD	<i>Digital Versatile Disc</i> is een optische schijf die maximaal 9,5 GB aan gegevens kan bevatten.

DVD-R	Een <i>recordable</i> dvd-schijf die eenmalig kan worden beschreven.
DVD-RW	Een <i>rewritable</i> dvd-schijf die diverse keren kan worden gewist en opnieuw beschreven.
EFV	De <i>Electronic ViewFinder</i> is de elektronische (lcd) zoeker op de camera.
ENG	<i>Electronic News Gathering</i> , een proces waarbij verslaggevers en televisieproducenten snelle nieuwsreportages maken met gebruikmaking van elektronische video- en audiotechnologie.
Fisheye	Een groothoekobjectief met een korte brandpuntsafstand. <i>Fisheye</i> -lenzen vertonen meestal een tonvormige vertekening.

Afbeelding 20.1

Links de opname met een normaal objectief en rechts met een groothoekobjectief.

Frame	Een enkel film- of videobeeldje.
FPS	Met het aantal <i>Frames Per Second</i> (fps) oftewel beeldjes per seconde wordt de snelheid van de opname aangeduid. Voor het PAL-systeem is dit 25 fps.
Frost	Een filter die voor een videolamp wordt geplaatst om diffuus licht te verkrijgen.
Gain	Zie ook <i>AGC</i> . Wordt in camera's toegepast als beeldversterker om onderbelichting te voorkomen.
GB	Betekent gigabyte en is gelijk aan 1.073.741.824 bytes.
Groothoekobjectief	Is een objectief met een grote beeldhoek en een korte brandpuntsafstand. Hierdoor wordt het beeld verkleind en wordt er dus meer van de omgeving in het beeld opgenomen.
H.264/AVC	Is gelijk aan MPEG-4, part 10 en MPEG-4 AVC. Dit is een codec die wordt gebruikt voor het comprimeren van HD-video, zoals AVCHD.
H.265/HEVC	De opvolger van de H.264/AVC-codec is H.265/HEVC, dat staat voor <i>High Efficiency Video Coding</i> en wordt gebruikt voor Ultra HD-compressie.

HD	<i>High Definition</i> is een standaard die video in een hoge resolutie kan vastleggen. HD gaat uit van 1280 x 720 pixels en Full HD van 1920 x 1080 pixels.
HDD	<i>Hard Disk Drive</i> . De vaste schijf voor de opslag van gegevens.
HDMI	<i>High Definition Multimedia Interface</i> is een veel toegepaste aansluiting voor het overbrengen van hoge-resolutie-video signalen en -audio.
HD ready	Tv-aanduiding voor breedbeeld met een maximale resolutie van 1080i.
HD1080p	Breedbeeld resolutie die van 1080 24p tot maximaal 1080 60p kan weergeven.
HDV	De opvolger van DV is <i>High Definition Video</i> met een maximale resolutie van 1440 x 1080 pixels.
IEEE1394	Een seriële-bustechnologie die wordt gebruikt voor een snelle overdracht van data. Een andere naam voor dit type aansluiting is FireWire. De letters IEEE staan voor <i>Institute of Electrical and Electronics Engineers</i> .
JPEG	Compressiemethode gecreëerd door de Joint Photographic Experts Group, om afzonderlijke plaatjes te comprimeren.
Jib	Een kraanconstructie waarbij de camera is gemonteerd op een lange arm.
Keyframe	Een enkel frame in een clip dat het volledige beeld bevat en waaraan bepaalde eigenschappen zijn verbonden, zoals transparantie, kleur en grootte. Het keyframe is de start voor het volgende keyframe waarin wijzigingen in het beeld zijn aangebracht. Alle keyframes bij elkaar vormen een serie. Hierdoor ontstaat er een animatie van de totale clip. Keyframes kunnen ook op audiosporen worden toegepast. De animatie met keyframes wordt <i>keyframing</i> genoemd.
Kleurtemperatuur	Een lichtbron straalt een bepaalde kleur uit die kleurtemperatuur wordt genoemd. Deze wordt uitgedrukt in de eenheid kelvin. Daglicht heeft een kleurtemperatuur tussen 5000 en 6000 kelvin. De kleurtemperatuur in een digitale camera wordt geregeld met de witbalansfunctie en voorinstellingen.
MB	Megabyte is gelijk aan 1024 KB oftewel 1.048.576 bytes.
MP3	Populair opslagformaat voor audiobestanden.
MPEG	Veelgebruikt compressiesysteem voor digitale bewegende beelden en geluid, ontwikkeld door de Motion Picture Expert Group.
MTS	Extensie die wordt gebruikt bij H.264/AVC-gecodeerde AVCHD-bestanden. Naast deze extensie komen we ook .M2TS tegen.

ND	<i>Neutral Density</i> is een neutraal grijsfilter dat wordt gebruikt bij camera's om te voorkomen dat het beeld wordt overbelicht door te veel zonlicht.
NTSC	Het kleursysteem dat wordt gebruikt in de Verenigde Staten, Canada en Japan, vernoemd naar de National Television System Committee.
Objectief	Een systeem van een of meer lenzen dat dient om het opgenomen beeld op de beeldsensor af te beelden. De meeste objectieven hebben een instelbare brandpuntsafstand en worden dan <i>zoomobjectief</i> genoemd.
OGG-Vorbis	Populair opslagformaat voor audiobestanden.
OIS	<i>Optical Image Stabilization</i> . Een mechanisch systeem voor het in realtime stabiliseren van bewegingen die bij de opname met een videocamera ontstaan. Het beeld wordt met dit systeem stabiel gehouden door een bewegend lensstelsel. Het wordt meestal in de duurdere camera's toegepast.
OSD	<i>On Screen Display</i> is de weergave van informatie, zoals volume, kanaal en tijd, op het scherm. We zien dit vaak toegepast bij tv's en dvd-spelers.
PAL	Het kleursysteem dat in Europa (behalve in Frankrijk en Rusland) wordt toegepast, heet <i>Phase Alternation Line</i> .
PCM	<i>Pulse Code Modulation</i> . Een zuivere digitale voorstelling van een meerkanaals audiosignaal.
Pixels	De beeldsensor bestaat uit fotografische cellen die zijn opgebouwd uit afzonderlijke horizontale en verticale punten, de pixels. Samen vormen de pixels het beeld dat de kijker ziet. Iedere pixel kan slechts uit één kleur bestaan.
Props	Afkorting voor <i>properties</i> , ofwel rekwisieten. Dit zijn de voorwerpen en objecten die in een scène van een film worden gebruikt.
Primaire kleuren	Dit zijn de kleuren rood, geel en blauw. Bij video zijn de basis-kleuren rood, groen en blauw.
Renderen	Het proces waarbij de toegepaste effecten, overgangen en titels in de montage worden berekend en vertaald, voordat het beeld op volledige resolutie kan worden weergegeven.
Resolutie	De hoeveelheid pixels waaruit een beeld is opgebouwd. Wordt in het aantal horizontale en verticale pixels aangegeven. De resolutie van een Full HD-beeld is 1920 x 1080 pixels.
RGB	Afkorting voor de basiskleuren Rood, Groen en Blauw.
Saturation	Engelse benaming voor kleurverzadiging.
Scherptediepte	Het gedeelte van het beeld voor de camera dat nog scherp wordt opgenomen.

SDK	Een Software Development Kit is een verzameling ontwikkelhulpmiddelen die worden gebruikt bij het bouwen van computerapplicaties voor een bepaald besturingssysteem of computeromgeving.
Shutterspeed	De Engelse benaming voor sluitertijd, de tijd die nodig is om een frame te belichten. Bij video is de standaard sluitertijd meestal 1/50 seconde.
Slow-motion	Het effect wekt de indruk dat alles wat de kijker ziet vertraagd wordt weergegeven. Dit effect kan worden bereikt door met een hogere snelheid te filmen en dan langzamer af te spelen of de clip in de montage met een tijdeffect te bewerken.
Steadicam	Constructie waarbij de camera in een beweegbaar frame op het lichaam is bevestigd. Met behulp van dit systeem kunnen vloeiende camerabewegingen worden gemaakt.
Stereoscopisch	Dit is de benaming voor beeld waarin diepte wordt gesuggereerd, het zogeheten driedimensionale effect. Tijdens de opname worden twee beelden ten opzichte van elkaar verschoven vastgelegd. De twee afbeeldingen vormen samen één stereoafbeelding. Het effect is dat in het beeld diepte wordt waargenomen. Zie ook <i>Anaglyph</i> .
Stills	Dit zijn foto's die tijdens de opnamen van een film worden gemaakt.
Tijdcode	Een unieke code die aan een frame wordt toegevoegd waarin de tijd en het framenummer zijn opgeslagen. De tijdcode is belangrijk in het montageproces en refereert aan de actuele positie van een beeld in een videosequentie gerekend vanaf het startpunt.
Teleobjectief	Een objectief met een grote brandpuntsafstand, waardoor het beeld wordt vergroot.
USB	<i>Universal Serial Bus</i> -technologie, een standaard voor aansluiting van randapparaten op de computer. Het is de opvolger van de tragere parallelle en seriële aansluitingen.
UV-filter	Voorzetlens die op de lens van een camera geplaatst wordt en waarmee ultraviolet licht uit het daglicht wordt gefilterd. Dit voorkomt een blauwe waas in het beeld.
Viewfinder	De elektronische zoeker op de camera waardoor het beeld wordt bekeken dat wordt opgenomen.
WAV	De extensie voor een populair opslagformaat voor audiobestanden. Afkorting van WAVeform.
WMA	De extensie voor een populair opslagformaat voor audiobestanden. Afkorting van Windows Media Audioformat.

Witbalans	Systeem in de camera om de correcte witbalans in te stellen. Hiervoor worden de kleuren rood, groen en blauw zodanig aan elkaar aangepast dat de witte delen in een beeld zonder kleurnuance worden weergegeven.
XAVC XDCAM	Opnameformaat voor het vastleggen van 4K-video (Ultra HD). Wordt gebruikt voor de opslag van de video op een optische schijf, tegenwoordig vaak een blu-rayschijf.
XLR	Deze audioaansluitingen worden toegepast bij geluidsopnamen en verbinden professionele apparaten met onder andere microfoons door middel van een driepolige plug.
Zebra	Systeem voor het identificeren van overbelichting. De overbelichte delen worden aangegeven door middel van een arcering.
Zoom	Het aanpassen van de brandpuntsafstand van het objectief op de videocamera. Hiermee wordt het beeld dichterbij of verderaf gezoomd. Vrijwel alle camera's hebben een gemotoriseerde zoomfunctie.

BEGRIPPENLIJST WERKWIJZE

Batchcapture	Geautomatiseerd proces voor het inlezen van video, dat beschikt over een tijdcode, in de computer waarbij eerst een lijst met markeringen wordt gemaakt van in- en uitpunten. Het <i>digitizer</i> -programma leest vervolgens alleen die clips in die door de markeringen zijn aangegeven.
BCU	<i>Big Close Up</i> . Hierbij wordt op het hoofd van de kin tot het voorhoofd ingezoomd.
Beeldhoek	Instelling van het objectief, bijvoorbeeld tele- of groothoek. De gekozen beeldhoek is bepalend voor wat in beeld moet komen.
Bin	De map waarin alle mediabestanden zijn verzameld, zoals video, audio en afbeeldingen.
Bouncen	Licht dat wordt weerkaatst via een witte wand of een reflectiescherm.
Bokeh effect	Is het scherpstellen van het object met een wazige en onscherpe achtergrond. Het is een van oorsprong Japans woord, dat onscherpte betekent.
Callsheet	Overzicht van de informatie van alle acteurs die op een draaidag op de set moeten zijn en waar ze worden verwacht.

CGI	<i>Computer Graphics Imagery</i> . CGI wordt met behulp van computeranimatie gemaakt om kunstzinnige beelden, achtergronden, scènes, speciale effecten en andere decoronderdelen in een film of video te integreren. De scènes zijn vaak tweedimensionaal, maar steeds vaker worden 3D-computeranimaties toegepast.
Clapperbord	Dit is een bord dat wordt gebruikt in de film- en videowereld om de synchronisatie van het geluid mogelijk te maken. Tevens heeft het als doel om de naam en het nummer van een scène en het aantal <i>takes</i> aan te geven. Het dichtslaan van het bord maakt een hard klapgeluid, dat zichtbaar wordt als een piek in het audiospoor van de video. Hierdoor kunnen verschillende videosporen van de scène met elkaar worden gesynchroniseerd. Ander benamingen voor het clapperbord zijn <i>clapboard</i> , <i>klapbord</i> , <i>slate (board)</i> , <i>sync slate</i> en <i>sound marker</i> .

Afbeelding 20.2

Een voorbeeld van een clapperbord in gebruik bij de film.

Clip	Een videofragment dat in de computer is geïmporteerd, ook wel <i>shot</i> genoemd.
Continuïteit	Het consequent doorvoeren van de aankleding en voorwerpen in tijd en gebeurtenissen, zodat de volgorde van de shots nog steeds kloppen. Controle op continuïteit is belangrijk om in de gaten te houden, wanneer niet alle scènes meteen achter elkaar worden gefilmd. Ook licht- en weersomstandigheden zijn factoren van belang als het gaat om continuïteit.
Chroma key	Een opname waarin objecten of acteurs worden gefilmd in een blauw of groen decor dat in de postproductie wordt vervangen door ander beeldmateriaal of CGI. Hierdoor kunnen scènes worden samengesteld die normaal gesproken onmogelijk zijn om te filmen.
Cross dissolve	Dit is een overvloeiervergang tussen twee clips waarbij het beeld van de ene clip langzaam vervaagt en het beeld van de volgende clip langzaam zichtbaar wordt. Wordt ook wel een <i>dissolve</i> of <i>crossfade</i> genoemd.

Cross cutting	Het in een bepaalde volgorde opknippen en door elkaar monteren van twee scènes.
Cut	Engels woord dat door de regisseur wordt gebruikt om aan te geven dat de opname wordt gestopt. Het is eveneens de benaming voor een harde las tussen twee clips in de montage.
Cutaway	Dit zijn losse opnamen die als een onderbreking van een scène of clip worden tussengevoegd in een andere clip of tussen twee opeenvolgende clips. Dit is vaak een andere clip dan de oorspronkelijke clip. Cutaways worden toegepast bij continuïteitsproblemen in de montage.
CU	Close-up, opname van zeer dichtbij, bedoeld om details uit te vergoten.
Decoupage	Het opknippen van een verhaal in scènes, waarmee zodoende een planning voor de opnamen wordt samengesteld. Tevens worden in de decoupage de beeldhoeken en cameraposities opgenomen. Basis voor het draaiboek.
Direct geluid	Dit is de audio die tegelijkertijd met de video-opname wordt vastgelegd.
Director's Cut	De montage van een film zoals de regisseur hem het liefst had gemaakt.
Draaiboek	In dit document staat tot in detail beschreven wat er moet gebeuren voor het opnemen van de video of film. Het draaiboek is een verdere uitwerking van het script of scenario; hierin zijn nauwkeurig alle scènes en teksten beschreven.
Editing	Montageproces van de video met behulp van de computer. In de montage worden meestal diverse video- en audiosporen gebruikt. Als de montage van de video slechts op één spoor plaatsvindt, wordt dit <i>single track editing</i> genoemd.
ECU	<i>Extreme close-up</i> . Daarbij wordt op een detail, bijvoorbeeld het oog, ingezoomd.
EDL	De <i>Edit Decision List</i> is de lijst met alle shots; deze zijn voorzien van de in- en uitmarkeringen die worden gebruikt bij de montage van een film of video.
ELS	<i>Extreme long shot</i> . Hierbij wordt het object in een grote omgeving gefilmd, waarbij de gebouwen en objecten kleiner worden weergegeven.
ES	<i>Establishing shot</i> , overzichtsopname waarbij een beeld wordt weergegeven van de locatie. We zien veel van de omgeving, maar de objecten worden klein weergegeven. Het biedt de kijker de mogelijkheid zich te oriënteren op de plek waar de scène zich afspeelt. Wordt ook wel <i>extreme shot</i> of groot totaal genoemd.

Focus pull	Het wijzigen van de scherptediepte door het verdraaien van de focusering of door het selecteren van een ander object in de compositie op het lcd-scherm van de camera. Dit wordt ook wel het verleggen van de scherpte genoemd.
Freeze frame	Het 'bevriezen' van een enkel beeld in de clip. Feitelijk wordt de beweging van de clip gestopt en blijft het beeld voor een bepaalde tijd zichtbaar.
Grime	Ander woord voor gezichten trekken, komt uit het Frans. Het betekent ook het gezicht van make-up voorzien met kleuren en lijnen. Degene die de grime aanbrengt, heet een grimeur.
Handheld	De camera wordt in de hand gehouden en niet op een statief of <i>rig</i> geplaatst.
Harde las	Wordt toegepast in de montage om de ene clip zonder overgang te laten volgen op de vorige clip. De overgang is dus vrij direct.
Hard licht	Belichting van de set en het decor waarbij sterke schaduwen ontstaan.
Hoofdruimte	De ruimte die vrij wordt gelaten tussen het hoofd van de persoon en de bovenkant van het scherm.
Insert	Lijkt op een cutaway en is een close-up van een object dat wordt benadrukt. Tevens betekent het in de montage dat dit beeld een gedeelte van het originele beeld vervangt.
J-cut	Een methode in de montage waarbij het videospoor wordt doorgetrokken tot voorbij de eerste frames van de volgende clip. De audio van de volgende clip is dus al hoorbaar voordat het beeld zichtbaar is. In montage lijkt deze knipmethode op de letter J.
Kader	Of beeldkader. De manier waarop het beeld door de lens wordt opgenomen. Door het kadreren van het beeld bepaalt de cameraman wat de kijker uiteindelijk ziet. Dit kan een andere beleving bij de kijker teweegbrengen dan de werkelijkheid. Het beeldkader kan worden beïnvloed door de verschillende beelduitsneden, zoals een <i>close-up</i> en <i>long shot</i> .
Kikkerperspectief	Opname van onderen, dus een laag punt, naar omhoog gefilmd.
Knee shot	Opname van een persoon die is gekadreerd vanaf de bovenkant van zijn hoofd tot aan de knie.
L-cut	Bij deze montagemethode loopt het audiospoor door tot voorbij de eerste frames van de volgende clip. De audio van de vorige clip is daardoor nog hoorbaar bij de eerste frames van de volgende clip. In de montage lijkt de knipmethode op de letter L.
Lift	Hierbij wordt de camera in zijn geheel verticaal omhoog of omlaag bewogen.

LS	<i>Long shot</i> . Het object of de persoon is voor ongeveer de helft tot driekwart in beeld.
Loop	Videofragment dat continu wordt herhaald.
Master	De complete montage van een video of film die helemaal gereed is.
Mastershot	Een scène die in één keer wordt gefilmd.
Mastering audio	Dit is het proces waarin de audio wordt gemixt en gereedgemaakt voor verdere verwerking.
Master audiospoor	Dit is een audiospoor waarbij met één schuifregelaar of knop de gecombineerde output van de audio van alle afzonderlijke audiotracks in één keer wordt geregeld.
Mixage	Het afmischen van de audio in de montage, onder meer het volume instellen en het surround geluid inregelen.
Montage	Het in de juiste volgorde plaatsen van de afzonderlijke video- en audioclips.
MLS	Bij een <i>medium long shot</i> of <i>totaal</i> is er nog weinig van de rand van de omgeving te zien en wordt de persoon beeldvullend ingekaderd.
MS	Bij een <i>medium shot</i> wordt het beeld gevuld vanaf de navel van de gefilmde persoon tot aan de bovenzijde van het hoofd.
Non-lineaire montage	Bij deze vorm van videomontage wordt gewerkt met de computer. Het bronmateriaal wordt digitaal opgeslagen en met behulp van een videobewerkingsprogramma worden de clips verder bewerkt. Hierbij worden de clips ‘geknipt’, verplaatst en ‘geplakt’. Het oorspronkelijke materiaal blijft onaangetast. Dit is een non-destructieve methode.
One shot	Opname met slechts één persoon in beeld. Wordt ook <i>single shot</i> genoemd.
OTS	<i>Over the shoulder</i> . Hierbij wordt de opname gemaakt over de schouder van een persoon naar de andere persoon of een object.
Pan	Afkorting voor <i>panorama shot</i> , waarbij de camera in een horizontale beweging wordt rondgedraaid.
PIP	<i>Picture-in-picture</i> oftewel beeld in beeld, waarbij een beeld van een <i>overlay</i> -videospoor over een ander videospoor wordt weergegeven, in de meeste gevallen als een kleiner beeld.
Postproductie	Het proces dat wordt uitgevoerd om de film of video verder te bewerken en te produceren, zoals de montage en distributie.
POV	<i>Point of view</i> , het gezichtspunt van de acteur, de beeldhoek die de cameraman aanneemt om de kijker als het ware door de ogen van de hoofdpersoon te laten kijken.

Pre-productie	Alle werkzaamheden die worden uitgevoerd voordat de opnamen starten, onder meer het schrijven van het script, het draaiboek en de shotlist.
Rig	Een <i>rig</i> is een soort schouderstatief dat steunt tegen de borst. Met twee handvatten wordt de camera gestabiliseerd en bewogen. Rigs zijn er in veel uitvoeringen, onder andere met een afstandsbediening in de handgreep of met extra steunen.
Rijder	De verplaatsing tijdens de opname van de camera met behulp van een karretje of statief op wielen.
Scenario	De chronologische beschrijving van de gebeurtenissen in het verhaal voor een film.
Score	De filmmuziek.
Sequence	Een aantal bij elkaar behorende clips (mediabestanden) in dezelfde montage. Een andere betekenis is een serie opnamen in een film die bij elkaar horen.
Shot	Een aaneengesloten gefilmde scène in een video of film. Wordt ook vaak een clip genoemd.
Schalen	Het aanpassen van de gewenste beeldgrootte.
Script	De geschreven teksten die door de acteurs worden uitgesproken in een film of toneelstuk.
Special effects	Dit zijn speciale technieken die worden gebruikt als de te filmen gebeurtenissen niet op een normale wijze zijn te realiseren of eigenlijk onmogelijk zijn. Er bestaan verschillende soorten <i>special effects</i> , zoals optische en mechanische effecten. De meeste optische effecten worden met behulp van chroma keying gerealiseerd.
Sound effects	Meestal afgekort als <i>sfx</i> . Dit zijn geluidseffecten die afkomstig zijn van een bibliotheek met geluidseffecten en in de montage worden toegevoegd.
Springer	Het verspringen van het beeld bij nagenoeg dezelfde beeldhoek van de overeenkomstige scène. De opname stopt even en gaat daarna weer verder, terwijl er objecten of acteurs zijn bewogen.
Storyboard	De getekende versie van alle scènes in een film, waarmee een goede visuele indruk ontstaat hoe een shot moet worden gefilmd.
Synopsis	Een overzichtelijke korte versie van het samengevatte scenario. Gewoonlijk is het verhaal niet langer dan één vel A4.
Take	Een <i>take</i> is een enkele aaneengesloten gefilmde opname.
Teaser	Zeer korte aankondiging van een film of video die de nieuwsgierigheid van de kijker prikkelt. Een teaser bestaat meestal uit ongebruikt beeldmateriaal uit de film.

Thumbnail	Een verkleinde weergave van het eerste frame van een video-clip.
Timelapse	Bij deze filmtechniek wordt een enkel beeld (frame) met een bepaalde tijdsinterval vastgelegd. Hierdoor ontstaat een versnelde weergave van een scène die normaal gesproken veel meer tijd in beslag neemt.
Tilt	Opname waarbij de camera met de lens voorover omlaag of omhoog wordt gekanteld.
Track	Ander woord voor spoor binnen de montagesoftware waarin de video, audio of titels worden geplaatst.
Tracking shot	De camera wordt hierbij op wielen naar voren of achteren verplaatst, zodat het onderwerp als het ware wordt gevolgd. Een andere benaming is <i>dolly shot</i> .
Transition	In de montage wordt hiermee een overgang tussen twee clips aangeduid.
Trailer	Korte aankondiging van de film of video, meestal gemonteerd met korte clips van de meest spectaculaire scènes. De trailer is de eigenlijke commercial voor de film.
Trimmen	Het korter of langer maken van een clip op de tijdlijn in de montage.
Two shot	Opname met twee mensen in beeld. Bij drie mensen in beeld wordt gesproken van een <i>three shot</i> .
Verschoven las	Zie <i>L-cut</i> en <i>J-cut</i> .
Vogelperspectief	Opname die van boven naar beneden wordt gefilmd. De camera kijkt neer op het object.
Voice-over	De commentaarstem die het verhaal bij de film of video vertelt.
WRAP	Term die meestal wordt uitgesproken als ' <i>It's a wrap</i> ' aan het einde van een draaidag of laatste filmdag. Het betekent ook dat de regisseur tevreden is. De betekenis die aan het woord wordt gegeven, is Wind, Reel and Print (vrij vertaald: wind de spoel terug en print).

BEGRIPPENLIJST FUNCTIES IN DE PRODUCTIE

Acteur	Dit is iemand (vrouwelijk = actrice) die een rol van een persoon speelt in een film of televisiestuk. Er bestaan verschillende acteertechnieken. Bepaalde acteurs onderscheiden zich in die acteertechnieken en worden dan vaak daarom voor een bepaalde rol gevraagd.
Art director	De verantwoordelijke persoon voor de decors, rekwisieten en kostuums, kortom alles wat op de set nodig is om een situatie uit te beelden.

Body double	Plaatsvervanger van de eigenlijke acteur in een filmopname. Wordt vaak toegepast bij naaktscènes of stuntwerk.
Boom operator	Dit is de assistent van de productiegeluidsman, die verantwoordelijk is voor de hengelmicrofoon (<i>boompole</i>). Hij of zij bedient de boom en houdt de microfoon op de juiste positie.
Cameraman	Wordt ook wel <i>director of photography</i> (DOP) of <i>camera-operator</i> genoemd. Een cameraman of -vrouw is de persoon die de camera bedient. Hij of zij bepaalt voor een deel hoe de opname wordt gefilmd, onder welke beeldhoek, met welke lens wordt opgenomen, enzovoort. Hij of zij dient het materiaal zodanig te filmen dat de editor voldoende ruimte heeft om in de clips te knippen. Een opleiding tot cameraman volgt men op de filmacademie.

Afbeelding 20.3

Een cameraman aan het werk in het veld
(©Pixabay - David Condrey).

Cast	Alle acteurs en figuranten vormen de cast.
Castingdirector	Deze functionaris komt u tegen bij grote producties. Hij of zij is belast met de selectie van de acteurs. Vaak melden zich veel mensen voor een rol in een film of theaterstuk. In een auditie tonen ze dan hun acteerbekwaamheid en worden ze gescreend voor een specifieke rol. Bij de grote producties met veel figuranten is er vaak een aparte <i>extra casting director</i> .
Creatief producent	De inhoudelijk en creatief eindverantwoordelijke voor de productie van speelfilms, dramaseries en documentaires.
Crew	Alle mensen die werkzaam zijn op een filmset met uitzondering van de <i>cast</i> .

Decorontwerper	Deze persoon houdt zich bezig met het ontwerp, het creëren en maken van het decor voor een film- of theaterproductie. Hij of zij heeft vaak een artistieke achtergrond of een opleiding gevolgd op de kunstacademie.
Director of Photography	Zie <i>Cameraman</i> .
Editor	De medewerker die de video of film monteert.
Focus puller	Wordt ook 1 ^e camera-assistent genoemd, maakt deel uit van de <i>filmcrew</i> en is primair verantwoordelijk voor het scherp houden van het te filmen beeld of object. De term <i>focus pulling</i> ontleent zijn naam aan het wijzigen van de lensfocus door de afstand van de lenzen aan te passen.
Gaffer	Wordt ook hoofd belichting genoemd. Hij of zij is verantwoordelijk voor de elektriciteit en de belichting op de filmset. In overleg met de cameraman en met behulp van de verlichting realiseert de gaffer de passende atmosfeer in een scène, van zonsopkomst tot een blauwverlichte avondschemering.
Geluidstechnicus	Ook wel geluidsman. Draagt zorg voor het gehele geluidssysteem en is verantwoordelijk voor de geluidsopnamen bij filmopnamen.
Gripper	Plaatst de camera op een statief, crane of dolly. Daarnaast verzorgt de gripper de verplaatsingen van de apparatuur.
Make-up artist	Ook wel visagist genoemd. Houdt zich bij film bezig met het accentueren van bepaalde gelaatsuitdrukkingen en camouflage van delen in het gezicht. Ook make-ufeffecten zoals wratten, pukkels en wonden behoren tot de taak van de visagist.

Afbeelding 20.4

Het aanbrengen van bepaalde kenmerken in het gezicht en op andere zichtbare lichaamsdelen is het werk van de make-up artist. Hier een voorbeeld van het aanbrengen van (kunst)bloed op het gezicht van een zeeman voor de film *Michiel de Ruyter*.

Operator	De persoon die een apparaat bedient, zoals een camera.
Opnameleider	In het Engels ook wel een <i>1st Assistant Director</i> genoemd. De persoon die er op de set voor zorgt dat de opnamen van een film precies volgens schema worden opgenomen. Hij of zij regelt de coördinatie tussen de productie en de regie.
Producent	Deze belangrijke persoon overziet de financiën en organisatie van de film- of theaterproductie en zorgt voorts voor de benodigde financiële middelen. Daarbij is hij of zij verantwoordelijk voor alle zakelijke aspecten van het project. Zo zorgt hij of zij ervoor dat er een filmcrew met een regisseur wordt samengesteld. Voorts is de producent de intermediair tussen de regisseur, de scenarist en de productiemaatschappij.
Productieleider	Geeft, in overleg met de uitvoerend producent, leiding aan een productieteam bij het maken van een film, televisieprogramma of serie. Vaak wordt een productieleider bijgestaan door assistent productieleiders en productieassistenten. Deze medewerker is verantwoordelijk voor het productiebudget. Hij of zij organiseert het hele team, zodat iedereen gereed is op het moment dat er moet worden gedraaid.
Regie-assistent	De directe assistent van de regisseur bij een filmproductie. De regieassistent bewaakt de continuïteit van het script. Hij of zij houdt aantekeningen bij van de wijzigingen en aanpassingen die zich tijdens de opnamen voordoen. Zo wordt gelet op de continuïteit in kleding en de grime als de opnamen over diverse opnamedagen plaatsvinden.
Regisseur	Een van de belangrijkste personen bij een film- of theaterproductie. Hij of zij is belast met het creatieve proces van de uitvoering of filmopname. De regisseur is de eigenlijke artistieke samensteller van de productie. Samen met de producent bepaalt de regisseur hoe de productie uiteindelijk vorm krijgt. Enkele onderwerpen waar de regisseur zich intensief mee bezighoudt, zijn: het scenario, de totstandkoming van het draaiboek en storyboard, de samenstelling van de crew, de stijl en technieken die worden toegepast bij de opnamen, de casting van de acteurs en het voeren van de regie tijdens de uitvoering van het project. Voorts bepaalt de regisseur in overleg met andere medewerkers de plaats van de filmlocatie, de setopbouw, de kostuums, de grime en de rekwisieten. Tenslotte heeft de regisseur nog bemoeienis met de eindmontage van de film, de keuze van de score en de totale nabewerking.

Rekwisiteur	De rekwisiteur verzamelt of maakt alle losse en verplaatsbare voorwerpen die op een filmset worden gebruikt, zoals kopjes, flessen, stoelen en tafels, beelden enzovoort. Daarnaast zorgt hij of zij ervoor dat de decors worden gewisseld en gemon-teerd. Rekwisieten worden ook wel <i>props (properties)</i> genoemd.
Stuntcoördinator	Deze persoon verzorgt de casting van de stuntmannen en -vrouwen.
Typecasting	Engelse term voor een acteur die een bepaalde rol speelt die hem of haar op het lijf is geschreven. Meestal worden deze acteurs voor de rollen gevraagd waar zij van nature goed in passen, bijvoorbeeld de schurk, de engerik of de seksbom. Er bestaat hierbij het gevaar dat iemand die dezelfde rol in diverse films of series speelt, wordt vereenzelvigd met die rol. Kijk maar naar iemand als Sean Connery in de rol van James Bond of langer geleden Joop Doderer in zijn rol als Swiebertje. Dit fenomeen wordt ook wel het Swiebertje-effect genoemd.
Uitvoerend producent	Heeft de dagelijkse leiding over het productieteam en is ver-antwoordelijk voor het ontwerp, de planning, de begroting en de organisatie van de productie. De uitvoerend producent maakt het productieplan.
Videograaf	Iemand die beroepsmatig of als amateur video-opnamen maakt met een digitale camera en zelf het videomateriaal monteert.